„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћасе по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 84. У Новоме Саду у уторак 3. (15.) јуна 1880. ГОДИНА XV.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

Будапешта, 31. маја. (Овај телеграм достављен нам је тек у недељу у јутру, дакле доцне за прошли број, јер у суботу није могао бити послан, по што је атмосфера била пуна мњевине. — У.) **Данас предана Порти идентична нота велесила. — Јевропска интернацијоналпа комисија за Источну Румилију састаје се 6. о. м.**

НОВИ САД, 2. јуна.

Дипломатска акција у Цариграду већ је у пуном јеку. Посланичка конференција усвојила је 29. маја без и каке промене идентичну ноту, као што ју је Гешен саставио. У недељу требао ју је сваки посланик засебно Порти предати. Јамачно не ће протећи много времена, па ће и тај дипломатски спис обнародован бити, и онда ће свет моћи судити о првом ресултату новог јевропског концерта. Други чин дипломатске акције, који је изгледао, као да је на то срачуњен, да поткрепи значај првога, није истинит. Није истина, да ће енглеска, француска и талијанска флота демонстровати у бешичком заливу. Вели се, да би то ила једнострана акција, која не би ишла у поредо с цариградском, где све силе сугласно раде, а онде би биле само њих три заступљене. Тако исто није истина, да је Порта, још пре но што јој је идентична нота сила предана, зготовила и разаслала одговор на исту, у којој побраја све одредбе берлинског уговора, што још нису извршене, и то кривицом Јевропе. Таке ноте нема, но има портина депеша истог садржаја, која је, као што се наглашава, само енглеском кабинету послата и која се може сматрати за неку претходну обрану од дипломатске акције, коју је Гренвиљ против Порте покренуо.

Ма да је **суплементарна конференција сила** на прагу, и пак се о њој слабо ради и говори; дипломатска акција у Цариграду за сад је засенила сву осталу дипломатску радњу. Не посвећен свет још никако није на чисто, хоће ли се на конференцији само грчко питање решавати или можда и друга не решена, што долазе у оквир берлинског трактата. За сад је најглавније питање, како ће се поједине силе држати на том међународном судилишту. Што се тиче Аустро-Угарске, официјозуси тврде, да она није начеоно противна грчким жељама, шта више, да она жели, да Грчка на балканском југу узме ону улогу, коју Романија на северу игра. За Француску веле, да она мисли, да конференција не ће моћи само и једино грчко питање претресати, него да ће се морати упустити и у пререс црногорско-арбанашког, бугарско-романског и још других не решених питања. Што се тиче техничког особља конференцијиног, осим већ познатих, наименовани су даље: пуковник Морје за Француску и пуковник Блуме за Немачку. За Енглеску веле, да ће узљен. Симонса послати још неколико асистената, јер Симонс је само војнички заступник, а технички још нису наименовани. То да богме не ће имати никаква уплива на одлуке, јер свака ће сила на конференцији имати само један глас.

Ради потпуности дневне кронике ваља прибележити још и ову вест о **гешеновој аудијенцији** код султана или, у право, о догађајима, што су претходили истој, вест која тек сад накнадно из Цариграда долази. Бивши енглески заступник у Цариграду, Лејард, био је претпрошле суботе у очи свог одласка од султана примљен у опроштајну аудијенцију. Лејард се трудио, да султана умири о томе, да енглески кабинет нема никаких злих намера спрећу Порте. Ако он речима кад год и загрми, рече Лејард, султан и пак може бити уверен, да то не бива од зле намере. Гледстонов кабинет, рече, мора водити рачуна о јавном мишљењу у Енглеској. Гешен доврна за лејардове речи, те их брже боље јави у Лондон. Одмах сутра дан добије Лејард од Гренвиља формалну заповест, да с места иде из Цариграда; у једно буде заповедник брода „Хеликона“ упућен од првог лорда адмиралитета, да неодложно одброди у Воспор. У среду у вече јаве Гешену, који је већ постајао нестрпељив, да ће га султан сутра дан примити. Први драгоман дивана, Мунир беј, у једно га пријатељски замоли, да у свом приступном говору, који по обичају мора најпре султану поднети, изостави две речи. Гешен не хтеде из прва на то пристати, мислећи, да у беседи, коју је његова влада одобрила, не може ништа мењати; но султан може одгорити, како му драго. По што му пак министар спољашњих, Сава паша, рече, да га султан на тај начин не ће да прими, Гешен се на послетку приволи на портину жељу. Место у беседи, за које су били запели гласи: „Посланик изражава наду, да ће озбиљне реформе свима султановим поданицима, без разлике, осигурати благодети добре владе.“ У томе је султан нашао вредљиву инсинуацију као да је партајичан спрећу хришћана, и речи „без разлике“ буду изостављене.

Из Букурешта пишу „Пол. Кор.“ о **бугарским плановима** ово: Ово дана поручили су овдашњој влади из Цариграда о стварима, које већ сад могу највећи интерес побудити. Вели се, да се немири у источној Бугарској узимају за излику, да се у Шумли концентришу осам батаљона народне војске. У ствари пак тим се спрема акција ради уједињења Бугарске и Источне Румилије. С тим се доводи у свезу и то, што је у Шумли нагомилана силна цебана и ратни прибор и што је у Источну Румилију послано много оружје и цебана, да се раздели међу тамошње становништво, коме је још и од Руса остало много оружје. Од како је влада у Енглеској променута, Бугари су дигли главу, мислећи, да могу рачунати на помоћ Русије и Енглеске, а можда и Француске и Италије. Вели се, да ће акција у Бугарској пасти у исто доба са конференцијом у Берлину.

Народна конвенција у Чикагу морала је дакле 36 пута држати пробу гласања, док се сложила, кога ће именовати **кандидатом за председника Северо-америчке републике**. Већина гласова вазда се делила међу бившим председником, Грантом, и новајлијом Гарфилдом, док на послетку овај последњи не надмаши са 399 гласова првога, те на послетку једногласно би именован председничким кандидатом Грантова странка, оставши у мањини, својевољно је приступила већини. Тако је исто пре четир године садашњи председник Хејс означен за председничког кандидата. Гарфилд је „**homo novus**“, новајлија, био је до сад члан заступничког дома у држави Охију и ту скоро именован је за охијског сенатора. Из Њујорка јављају, да је нова кандидација врло из ненада дошла, јер Гарфилд, ван Охија, није познат у унији, но и пак је он уважена личност. Свет се, веле, и пак радује, што Грант није и по трећи пут кандидован.

Будапештанско-земунска железница на угарском сабору.

Заступнички дом угарског сабора узео је у својој седници од 28. маја законски предлог о грађењу будапештанско-земунске железнице у претрес и у једној седници довршио га и примио у ђенералној дебати. Дебата је у главном овако текла.

По што је извештач Ал. Хегедиш поднео и препоручио предлог и Људ. Карман говорио за њ, устане члан владине странке,

Ер. Данијел, да говори против предлога. Говорник напомиње, да су још 1871. и 1873. год. поднети предлози о грађењу кикиндско-панчевачке пруге и да је пештаско-земунска пруга тек доцније ушла у железничком програму, што га је Керкапољи поднео. Влада је више пута, одговарајући на дотичне интерпелације, обећала, да ће најпре добро проучити и добре и рђаве стране обеју пруга, па ће тек онда поднети предлог. Но човек се мора запитати, је ли она прометна политика, која иште пештанско-земунску железницу, добра политика. Говорник је разуверен владиним мотивима. Што се влада позива на конвенцију са Србијом, то није основано; јер конвенцији тој одговарала би и кикиндско-панчевачка пруга. Остаје дакле још само један мотив, што га је влада навела, а то је: јавно мишљење. Говорник допушта, да су за владин предлог многе беседе изговорене, но надлежне задруге, као земаљски конгрес агрикулвурног друштва, одлучно су се изразиле против Пеште-Земуна. Влада је била дужна, да испита, подудара ли се тако звано јавно мишљење с потребом, с интересима земље, и да ли нужни за то трошкови стоје у сразмеру с положајем земље Влада није то доказла. По што је Угарска агрикултурна земља, то код свију железних железница прву улогу игра питање, е да ли је дотична пруга добро дошла извозу земаљских производа на запад. Друкчије је код оних пруга, што воде пут истока, који је сам земљераднички. Ту одлучује питање транситног промета, тај пак иште, да се сагради што више железница, како би се конкуренцијом тарифе што већма смањиле. Но у том правцу имају већ три пруге: угарске државне железнице, аустријска државна железница и дунавско паробродско друштво. Та три грдна прометна завода већ су проузроковали толику радукцију тарифе, да источни производи по западним трговима успешно конкуришу с нашима. За угарске земљерадничке прилике није дакле никако у интересу, да се пруге множе. Пешта-Земун са свим ће се истрошити у борби с великим такмацима, тако да та железница не ће ништа хаснити. Даље, железница иде крајем, који за извоз нема никаквог значаја. Идући између два велика прометна подузећа, биће та железница ограничена само на промет своје непосредне околине. Уза све то још та железница товари на државу годишњи каматни терет од 1½ милијуна. Добре стране пруге тако су малене, да се без гаранције не ће наћи ни једног подузетника за њу. Влада се не може у своју обрану позивати ни на уговор са Србијом, јер они заступници, што у сабору од 1872. седе, за цело ће се сећати, да се кикиндско-панчевачка пруга без и каква државна терета могла градити. Истина аустријска државна железница искала је извесну субвенцију за Кикинду-Панчево, но по што би се успоставила свеза са Србијом, та би посебна гарантија прешла у кумулативну гарантију свију пруга државне железнице. Говорник мисли, да се пештанско-земунском пругом не слаби аустријска државна железница, нити угарска јача, јер грађењем Пеште-Земуна држава узима на се терет, који ће је та пре та после принудити, да потражи помоћ оног друштва, у коме су и главне особе аустријске државне железнице. Да је Кикинда-Панчево сагрђено као компезацијони предмет, којим се иде на руку престоници и извозном промету државне железнице, то би боље било по земаљске интересе, него најбољи изгледи, којима се могу од пештанско-земунске пруге падати. Говорник заврши предлогом, који иште, да се пештанско-земунска пруга одбаци, а влада позове, да поднесе предлог о железници од Кикинде преко Вел. Бечкерека у Земун.

Бар. Бела Банхиди од сједињене опозиције устане иза Данијела и изјави да је он одлучно за суботичку пругу, но тим поводом рад је да чује што о владиној финансијској и прометној политици, која је још сваком загонетна. Он одлучно жели, да се Будапешта и Земун о државном трошку гради, јер само тако може држави тарифе одређивати и сачувати се од отог, да не мора железницу по двоструку или троструку цену откупљивати. Ма да је он за поднесак, и пак ће га при трећем читању одбацити, ако се пруга о државном трошку не узгради.

Мин. финанс. Сапари рече, да је поднесак природна последица уговора са Србијом. Пруга на десној обали Дунава не би одговарала ни интересима престонице, ни земље. Рече, да је врло нужно, да држава има извесног уплива на управу железнице, нарочито на одређене тарифе. Не стоји, рече, да упитна железница товари на државу каматни терет од подруг милијуна; то би само онда било, кад железница не би никакав доходак имала. Влада би можда већ сад поднела читав план пруге, но коначни планови пруге од Пеште до Новог Сада нису још готови, а нису могли бити готови, јер се није знало, хоће ли српска скупштина примити уговор.

Дан. Ирањи рече одмах у почетку беседе, да поднесак ни по што неприма. Цртајући сиромаштво, које у земљи све већи мах узима, рече, да се Угарска у садашњим финансијским приликама својим никако не може упуштати у смела подузећа.

Мин. предс. Тиса полемишући с Ирањијем, рече, да владу при одређењу пруге нису руководили интереси дотичних предела, ма да су и ти оправдани, него интереси целе земље. Кикиндско-панчевачка пруга за то се, рече, није могла узети у обзир, јер аустријска државна железница тера непријатељску тарифну политику спрећу угарских интереса. По не само аустријском државном, него никаквом железничком друштву не може се ни на који начин дати концесија за пештанско-земунску, нити ни за коју другу пругу, која земљу веже с истоком или југо-истоком. На примедбу, да је влада требала употребити ову прилику, па да стане на добру ногу с аустријском државним железничким друштвом, одговара говорник, да то није могло бити с тога, што је исто друштво искало, да се у погледу свезе са Србијом њена свеза међу Бечем и Пештом за сва времена осигура ма од каке конкуренције. Осим тог има ту још једна тугаљива ствар. Писало се по новинама, да ће тешко бити што од српских железница, јер Србија не ће моћи дати гарантије за то подузеће, те тако не ће ништа друго остати, него да Угарска узме на се терет не само за грађење пруге на својој територији, него неки терет и за онај део пруге у Србији. Рекоше, да треба да се аустр. држ. жел. друштво позове, да узме ту ствар у своје руке. Говорник не ће да пресуђује, би ли то била добра финансијска политика, то оставља онима да пресуде, који владу криве, што аустр. др. жел. др. није дало, да гради кикиндско-панчевачку пругу.

Авг. Пуљски је у опште против пруге пештанско-земунске. Ако се узме обзир само на међународни промет, онда се то питање мора решити у свези са питањем јужне шелезнице. Можда би боље било, рече, да се најпре дође на чисто с тим друштвом због отцепљења његове целе угарске мреже и због са Реком, јер онда би пруга Пешта-Земун била са свим излишна. Кад већ то није, онда се мора узети обзир на помесне интересе, и онда би много боље било, градити пругу на десној обали Дунава већ ради тога, да се конкуренција јужне железнице сломије. Говорник је дакле за пругу Пешта-Митровица-Земун. Ако се баш хоће да гради пруга Пешта-Земун, онда је он одлучно за то, да се гради о државном трошку.

По томе је поднесак великом већином примљен за подлогу специјалне дебате.

Извештај одбора ванредне народне скупштине о железничкој конвенцији.

(Наставак.)

Осим тога ваља имати на уму, да при подизању сваке грађевине, дакле и овог савског моста, постоје три главне чињенице и то:

1, како ће се мост пројектовати;

2, ко ће га и по што израдити, т. ј. држати лицитацију;

3, контролора, да се погодба изврши; а према одредби овог чланка и по првом ставу чл. 5. све ово вршиће се по споразуму и пристанку обе стране.

На послетку није излишно, да се примети, да ово није нова ствар и да је оваких примера било и до сада.

При претресању чланка 8, обраћена је у одбору нарочита пажња на одредбу у последњем ставу, по којој се Угарској уступа експлоатација оног нашег дела пруге, што ће лежати између савског моста и београдске станице, као и на то да се београдска станица заједнички употребљује.

Ми се граничимо с Аустро-Угарском на половини Саве, и ту наравно не може бити станице, а пошто је с једне стране Београд а с друге стране Земун на граници, и пошто се експлоатација не може друкчије вршити, но да у таквом случају једно и исто друштво експлоатише целу дуж од Београда до Земуна, то настаје питање, да ли је за нас пробитачније, да главна станица за измену возова Буде у Београду или Земуну.

Одбор имајући у виду:

1. Изјаву владину, да би Аустро-Угарска не само пристала да главна станица за измену возова буду у Земуну, него би у томе случају уступила нашој железници експлоатацију и издржавање огранка од моста до Земуна;

2. Што главна станица за промену возова није по томе већ, што се на њој више но обично задржава на прилику по сата, но се ту врши и тако звано кортирање робе;

3. Кад се узме још у обзир да ће Земун осим пруге Пешта-Земун добити по свој прилици у врло кратком року још две и то: Земун-Сисак и Земун-Источно-Угарску лако је увидети, да би оријентална трговина, која ће доцније морати поћи овим путем, обишла нашу престоницу, која према свом природном положају треба да образује главни депо за оријенталну трговину;

4. Да оваких примера има врло млого и код

других железница. Тако на прилику Аустро-Угарска уступила је Саксонији експлоатацију своје пруге од Боденбаха до границе од 5 километара дужине, а то је десет пута већи део од овог нашег дела. Овај пример је од особитог значаја још и по томе, што између Боденбаха и саксонске границе има још једна мала аустријска станица, па опет за то Аустро-Угарска, водећи озбиљна рачуна о својој вароши Боденбаху, тако рећи без сваке нужде и императивн потребе, одрекла се експлоатација тога дела за незнатну накнаду. Оваких примера има готово код сваке железнице, која прелази границу;

5. Да се по одреби овога чланка не уступа земљиште Аустро-Угарској, по се железници њеној даје под закуп експлоатација тога дела, за који ће она дати накнаду, која ће се особеним уговором одредити, а из првог става у чл. 16 види се јасно и несумњиво, да Србија како на станици београдској тако и на оном делу између станице и савског моста врши потпуно територијално суверенство, разумевајући у то и право судске и полицијске власти. —

Налази, да одредбе овога члана служе само на то, да се трговина и обрт у Београду оживи и увелича и да нам ни у каквом обзиру не може од штете бити.

Тарифно питање увек се сматрало као животно питање, како за саму железницу тако и за државу, у којој је железница, с тога је одбор при претресу ове конвенције обратио нарочиту пажњу на чланак једанаести, који одређује тарифне односе између нас и суседне нам монархије, пошто је тај чланак, тако рећи, душа целе конвенције.

Тарифна политика сваке државе може бити од користи за њену народну привреду само онда ако:

1. има слободу за одређивање тарифе.

2. ако се оснива на узајамности (реципроцитету) т. ј. ако се некоме неке извесне повластице дају да их у истој мери враћа.

Даље при сваком тарифном уговору ваље разликовати:

1. унутрашњу или тако звану локалну тарифу,

2. тарифу за транзито,

3. непосредну или тако звану директну тарифу, и напослекку

4. тарифу између суседних земаља.

С овог гледишта одбор је претресао 11 чланак и остале чланове који с њим стоје у свези.

У првом ставу овог чланка одређује се, да се на железницама обе стране уговорнице, уведу непосредне директне тарифе.

Да би се значај овога става могао потпуно оценити, није излишно, да се напомене, да се обична тарифа за путнике одређује на километар дужине пута. На против кад се између два места, па прилику Јагодине и Пеште, уведе директна тарифа, онда се не рачунају километри, но се само утврди цена за једну особу и једну тону еспапа између та два места с тим, да се послати еспап само један пут, и то на месту пошиљања, декларира и да се до места определења нигде и непрегледа. Из овога види се јасно, од каквог су великог значаја директне тарифе и за саме железнице и за трговину, па за то одбор и мисли да нам одредбе овог става могу бити само од користи.

Међу тим из онога, што је до сад доказано види се јасно, да директне тарифе између два места на прилику Јагодине и Пеште, може бити само онда ако се на тим местима налази ђумручки органи ради прегледа и одређивања ђумручине а пошто ми за сада имамо ђумручких органа само на пограничним местима то је у овом ставу исказано само начелу, а дефинитивне одредбе у овом погледу утврдиће се доцније у споразуму између страна уговорница. (Наставиће се.)

ДОПИСИ.

(J. B.) **Будим-Пешта** 11 јуна. (На крају саборске сесије. Руска университетска омладина и јужни Славени. Састанак српске омладине у Новом Саду.) На крају ове саборске сесије влада је похитала са више важних законских предлога, да тако може бити на тај начин за време наступајућих ферија, избије из руку опозиције многу и многу закачаљку. Владини листови већ сада тврде како разноврсни напади опозиције нестају испред оваког корисног деловања владе. То је наравно по њихову схваћању, а да ли ће се тим заговором обманути дати земља и народ, који је тако киван на данашњу владу, са свим је друго питање. Не би рекли, да владина странка стоји тако сјајно, као што јој органи телале. Тако је на пример и јуче у трећем дебренцинском срезу, којега је до сада заступао владин посланик, победила крајња левица, те је са осам гласова већине изабран С. Мудрош.

Поред разних зак. предлога, што су у ово последње доба сабору поднети, као: куп потиске и загребско-карловачке жељезнице, реформа пореза на шећер, зидање пештанско-земунске жељезничке пруге итд., овај последњи ће највише занимати ваш свет, нарочито онај што живи у пределима, кроз које ће поменута жељезничка пруга водити. Као што вам је већ јављено, усвојена је пруга Пешта-Суботица-Нови Сад-Земун, опомадне у генералној јуче у специјалној дебати без измене онако, како је тај предлог влада сабору поднела. За исти предлог гласао је, као што се већ по себи разуме, и новосадски посланик г. А. Хаџић. Концесија за грађење није издата још ни коме. Влада ће тек начелно да реши, хоће ли држава градити жељезницу, или ће дати концесију којем приватном друштву. Предлог о томе подне ће се сабору у идућој сесији.

— Руски листови донели су у новије доба веет, коју већ и овдашњи листови региструју, да се у Русију спремају две научне експедиције руских университетлија, које ће имати да пропутују славенске земље па Балкану и у Аустро-Угарској. Балканску експедицију водиће професор петроградског университета Ламански. Ова ће имати да пропутује Бугарску, Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину у цели, да проучава разне тамошње славенске идиоме, да проучава социјалне, културне и политичке институције балканских Славена. Иста ће се састојати из 60 слушалаца историчко-филозофског одељења петроградског университета, путова ће пет месеци о трошку руског министарства просвете. Друга ће експедиција поћи из Москве под професором тамошњег университета Иловајским. Као што се поговара, с њоме ће ићи и чувени Аксаков. Ови ће опет пропутовати земље аустро-угарских Славена. Да ће те и таке експедиције знатно допринети међусобном упознању и узајамности појединих славенских племена, о томе не може бити сумње. За то се и надамо, да ће задатак тих изасланства крунисан бити највећим успехом.

Овдашње новинарство не ће ћутке прећи ту околност. „Еђетиртиш“ већ је повео коло у данашњем броју. Он из тих научних експедиција већ кује политички капитал, те вели, како су оне само отпочетак велике акције, што ће је Русија у будућности да поведе против ове државе, довикујући уједно меродавним државницима у Бечу и Пешти, како ће Мађари бити најсигурнија обрана за престо и државу против те инвазије, јер Славени не ће против Славена, па да би за то ваљало сваку жељу и сваки захтев Мађара испунити. У то ће звоно зазвонити сигурно и остали овдашњи листови мање више, но, ал њима у томе не треба особите важности приписивати.

Факт је, да се у последње доба у Русији обраћа нарочита пажња Славенима у Аустрији. Недавно је било у руским новинама, да се почетком идуће школске године у Москви подиже приватним сретствима ђимназија за Славене из Аустро-Угарске. На то би упозорили поименце наше овостране Србе, јер је познато, да од свију аустро-угарских Славена, Срби се баш најмање одважују, да иду у Русију. Поменута ђимназија сигурно ће бити у свези са разним стипендијама, а о свему томе би се на надлежном месту могли обавестити они, који би може бити вољни били да иду, а не би располагали са довољно материјалних сретстава за ту цел.

— У 81. бр. „Заставе“ читао сам позив градачке и бечке унив. српске омладине за дан 6. (18.) авг. о. г. Као што је познато, иницијатива за тај састанак потекла је од градачке „Србадије“, а после је усвојена од „Зоре“, а начелно и од овд. университетске српске омладине. Овдашња омладина била је искључиво за састанак Срба университетлија из Аустро-угарске, на којем би се имало расправљати питање, како да се дође до што веће узајамности између Срба, што су по разних местих на великим школама, и после да се посаветује, како би и на који начин Срби ђаци најбоље одговарали свом задатку према народу. У то би спадало и издавање заједничког књижевног органа. Овдашњи скуп усвојио је био још и опај 4. пункт садањег позива о књижевности нашој. По градачка и бечка омладина била је за овако проширен скуп, т. ј. за састанак целокупне овостране српске омладине, те је на томе и остало. Ту ће мисао прихватити сваки Србин, нарочито омладина, са највећим одушевљењем, само остаје нерешено питање, шта ће бити са дозволом од стране власти. Можда би били већи изгледи за ужи, него шири круг. Међу тим, желити би било, да се то питање скупа у јавности чешће претреса, да би се тим путем појмови што боље бистрили. Зајиста је већ једанајсти час, да се пренe из досадањег нерада и нехата спрам јавних народних послова.

Босанска Посавина. Прошле године, кад се је било почело јавно претресати, посредством новина, босанско-херцеговачко аграрно питање, и ја сам у поштованој „Застави“ у неколико разложио моје мнење односно истог питања, држећи да ће се у скоро о њему и решавати, па сам навео, да моје наводе могу не само ја, него цео народ христијански у Босни и Херцеговини, потврдити и доказати.

До сада је ово најважније питање остало нерешено, а народ се сада док није ни нову летину сабрао принуђује, да одма даде безима трећину, за прошле године, што није могао дати због пустоши ратне, а за ову годину од сабрате новине, због чега је овде само јадиковање; што ми и даје повода, да ово неколико речи напишем и у неколико представим народни терет, а и наду, не били се и на меродавним местима надлежно одазвали народној нади, која се састоји у томе: да се укине трећина и земљораденик да буде слободан од те дације, јер трећина нема никаквог правног основа.

Десетину је присвојила себи још турска влада, кад је укинула спахије, који су били истурчена стара српска властела и правни господари земаља, пошто је исте спахије покорила и Босну и Херцеговину сасвим себи подчинила, а спахије у војску поузимала, који су за војску били, те их тада сасвим утаманила, да им се од неколико година ни трага невна.

Уз спахије, које су укинуте, нису могли и беви бити правни господари земаља, па тако и трећина нема правног основа.

У немирима, који су били у Босни и Херцеговини, док је турска влада спахије уништила, садањи су беви као у неуредној земљи тумарали са четама као силеџије по селима, и поједина села заузели, па народ приморавали, да им даје шта им се прохте, а обећавали се, да ће исто село које заузму штитити од других силеџија, те је тога постала ова тако названа трећина.

Све ово није било давно, што је нама свима познато, и с тога се је народ српски 1858. године жалио и свакојако бранио, да недаје трећину, која се тек у то време провукла као нека редовна дација, а то је после неког вајног уређења, и тада су, вештији и предострожнији беви почели вадити тапије на овако неправедно заузете земље, што им је лако ишло код турских паша и других власти, али такове тапије, према стању ствари, немогу имати никакве важности.

Христијански је народ од Турака морао све сносити, што је неправедно, а никад ништа није могао уживати као слободан грађанин једне државе за време турског господарства, па с тога кад је окупација извршена ми смо сви босанско-херцеговачки христијани оживели надом, да ћемо се ослободити турске неправде, јер окупација није извршена само ради уништења и расуђа установика, већ ради уређења области и увођења правде у истим областима, које су хиљадама пута обливене крвљу за правду и ослобођење, па с тога још и живимо у нади, да ће нам се родити сунце слободе и правде.

Нови Сад, 2. јуна. Кад се сетимо, да локални избори, а нарочито пароха и свештеника у нашим црквеним општинама често остављају квасац неслози и раздору, који после и на опште народне ствари прелази, и на пољу јавни народни послова слогу отештавају, тако, да је тешко „церан наћи кавзи“, то нас мора са задовољством испунити: да је скупштина српске црквене општине новосадске приликом јучерањег избора протопресвитератског капелана погодила методу, начин, како се таки избор без уштрба и опасности за слогу обавити могу, а тај је: да се пре правога избора обави у конференцији скупштине „покушајно бирање“, т. ј. да се гласа на кандидате, са моралном обвезом, да ће мањина при званичном избору приступити већини, да се због лични ствари и одношаја не би раздор изродио, а поред тога, да би се постигао избор са бар две трећине гласови, који по закону искључује избор више црквене власти.

Као што смо јавили да ће бити, јуче је био овде избор протопресвитератског капелана, и избор је текао овако: Кандидата било је свега четир: новосадски ђакон и катихета на овдашњој српској вел. гимназији Мил. Ћирић, свршени богослов Ем. Степанов, неузински парох Ст. Болманац и силбашки капелан Борђошки. При покушајном бирању добио је Ћирић 48, Степанов 33 и Болманац 1 глас. При правом гласању: Ћирић 68, Степанов 14 гласова, 1 гласалица била је празна. Дакле већи део мањине приступио је, као што је било закључено, већини, и тако је Ћирић изабран за новосадско-протопресвитератског капелана.

— Нови Сад добио је, поред већ постојећег сличног подузећа ново средство за промет и забавно путовање у оближњу убаву Каменицу и питому Фрушку Гору. Стари познаник наш, пароброд „Каменица“, који је лане возио међу нашом вароши и Каменицом, дошао је онома дне на своје старо место, да се пролазницима и посленицима опет стави на расположење. Но како је дошао! Није то више онај стари, овештали реморкер, који је у осталом за прву потребу и онаков добар био. То је — може се рећи — нов пароброд, који у сваком погледу може задовољити сваку потребу на тако малој прузи, као што је пруга Каменица-Нови Сад. Поседник пароброда, г. Стеван Мирковић из Каменице, дао је „Каменицу у будимској паробродској радионици тако оправити, да сад имамо и други са свим пристао локални пароброд. Желимо му напретка и берићета.

НОВИЈЕ.

— По што је Њег. Вел. 30. и 31. мај у Брну провео, вратио се отуд у Беч.

— Кнеза Милана пратиће у Беч Ристић. У то време биће у Бечу и аустријски министар-резиденат из Београда бар. Херберт.

— Да би Србији посведочила своју наклоност, француска влада поделила је свом заступнику у Београду наслов опуномоћеног министра.

— Као што „П. Л“. из Париза телеграфишу, тамошњи дипломатски кругови мисле, да ће се берлинска суплемонтарна конференција из прва бавити само грчким питањем; ако се пак тим путем исто питање повољно реши, да ће онда то изазвати предлог, да се путем посланичке конференције реше и друга питања, као црногорско, арап-табијско.

— „Ероп Дипломатик“ јавља, да се Грчка спрема, да војском поседне области, које јој берлинска конференција досуди.

— Из Цариграда јављају, да устанак у Арабији сваким даном расте. На Порти су због тога врло забринути, бојећи се, да ће се по отцепљењу те провинције и Мисир, Триполис, а и Тунис од отоманске царевине отцепити. С тога је султан Енглеску и великог шерифа од Меке молио, да приволе каскатског султана, да остане неутралан.

— Шалмел-Лакур постављен је за француског посланика у Лондону, Еман. Араго у Берну.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

САД БАШ ИЗАЂЕ

СЕДМА СВЕСКА ПЕВАНИЈЕ

ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

и у тој свесци у наставку садржај је: Петефијев „**Витез Јован**“ (свршетак), и Арањев „**Толдија**“, „**Толдијина старост**“ и „**Отма Мурањграда**“ (почетак.)

Пријатељима и поштовачима напредности песничке омиљеног нам Змај-Јована Јовановића нека је на знање, да је исти ове своје преводе за наше издање ово поправио а местимице и прерадио — које повеличава вредност књижевну тим и досад велеважним преводима песниковим.

Нек је на знање.

Са песником Змај-Јован Јовановићем удесисмо још накнадно уговор — и он нам по тим уступа: **све своје песме које је после првог с нама уговора спевао — и које још спевао буде, до свршетка ове своје Певаније, да изађу у овом нашем издању.**

Нежалећи трошка ни труда учинисмо ми и то, — ради што већег угледа књиге ове и особито ради што већих подпуности дела змајевих.

С тога излази у издању овом нашем и **Отма Мурањ-града**, без предходнога извпрва обећања са наше стране.

Аневанија се штампа у 6000 еквемплара, ми се даклем надамо **од Срба родољуба и пријатеља своје књиге српске** — да ће вољно хтети оценити и уважити ово наше досада у Српству највеће подувеће књижарско — и особито очекујемо то од оног дела читалачке публике наше која с почетка слабо вере имаде да се и у Србаља може до краја извести и овако огромни рад књижарски, које доиста своме крају се примиче.

Нека је и овом приликом на знање: ко се год и од сада претплати на целокупна дела ова Змајева и напред нам пошље новац:

За обично издање ф. 4.— или за дивот-издање ф. 6.50.

добија врло лепе премије назначене у нашим огласима — и свеске му се шаљу поштом бесплатно.

У Новом Саду пред Духове 1880.

Српски књижари и књигоиздавци

Браћа М. Поповићи.

Опомена.

Изгубило ми се пуномоћије са мојим потписом. Ако би ко хтео, да то пуномоћије употреби за куповање, инкасовање или друге какве цељи, изјављујем овим, да исто не важи.

Симон Кајзер,
Митровица.

Курс бечке берзе 2. (14.) јуна.

5% металица	74.10
5% народног зајма	74.20
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.52
Наполеондори	9.33
Немачке марке	57.70

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Смрћу Данице Јулије Ползовић упражњено је место учитељице у Ст. Футогу.

Са овим звањем скопчана је годишња плата од 400 ф. а. вр. за пофторну школу 50 ф. слободан стан и два хвата тврдих дрва или 24 ф. за њих.

Свака која жели на исто место компетирати нека своје молбенице председништву поднесе најдаље до Петрова.

У Ст. Футогу 27. маја 1880.

КОСТА ШИЈАЧКИ, перовођа. — НИКОКА ЈОВАНОВИЋ, председник. 3—3

РАСПРОДАЈА.

Због препуњено великог стоваришта летњих мушких, женских и дечијих хаљина, одважио сам се сву ову робу **далеко испод производне цене распродати.** С тога је у интересу сваког купца о истинитости овог уверити се у трговини

Мориц Бауера,

2—6 у Новоме Саду, главна улица бр. 857. до златне звезде.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.